

VEDLEGG
FS-70/14

①

Vedlegg 1-sakspapirer møte i vannområdeutvalg vannområdene Glomma og Grensevassdragene

Forslag til hørings svar – Regionale planer for vannforvaltning for vannregion Glomma og de norske delene av vannregion Västerhavet

Sammendrag

Forslag til regionale planer for vannforvaltning for vannregion Glomma og de norske delene av vannregion Västerhavet er sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn i perioden 01.07. – 31.12.2014. forslagene skal vedtas som regionale planer i alle berørte fylkeskommuner jf. plan- og bygningsloven 8-4 med de særregler som følger av vannforskriften, og godkjennes ved kongelig resolusjon. Planene skal gjelde for perioden 2016 – 2021, og beskriver miljøtilstanden og miljømålet for vannforekomstene i regionen. Det er gjort en vurdering av hvilke vannforekomster som er i risiko for ikke å oppnå eller opprettholde miljømålet innen utgangen av planperioden basert på en samlet vurdering av dagens miljøtilstand, påvirkninger og forventet utvikling fram mot 2021. Planene beskriver regionens hovedutfordringer og tiltak for å redusere påvirkningene slik at miljømålene nås. Tiltakene som er foreslått i tiltaksprogrammet baserer seg på lokale tiltaksanalyser, og danner i mange tilfeller grunnlag for mer detaljert planlegging. Det er beregnet kostnader for få av de foreslåtte tiltakene. Det vil derfor i mange tilfeller være nødvendig med grundige utredninger hvor man ser på kostnader og nytten av tiltakene. Det er et stort behov for forbedring av kunnskapsgrunnlaget samt større utredninger som beskriver behovet for, effekter av og kostnader av ulike tiltak. Nasjonale og regionale mål og føringer samt lokale behov vil ha innvirkning på prioritering av foreslåtte tiltak.

Plandokumentene gir et godt grunnlag for videre arbeid mot miljømålene i vannforekomsten i regionen. Planene viser tydelig i hvilke områder og sektorer som må ta fatt på dette arbeidet, men dokumentene har samtidig potensiale for forenkling og konkretisering.

Innledning og bakgrunn

Forslag til regionale planer for vannforvaltning for vannregion Glomma og de norske delene av vannregion Västerhavet (heretter kalt Grensevassdragene) er sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn i perioden 01.07 – 31.12.2014, etter vedtak i berørte fylkeskommuner og Oslo byråd. Planforslaget er utarbeidet av vannregionutvalget og fylkeskommunene i fellesskap under ledelse av Østfold fylkeskommune som vannregionmyndighet (VRM)

Arbeidet med de regionale planene for vannforvaltning er utløst av Norges forpliktelse gjennom EØS-avtalen og innføring av EUs vannrammedirektiv gjennom forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften). Vannforskriften er hjemlet i forurensingsloven, plan- og bygningsloven og vannressursloven.

Regionale vannforvaltningsplaner med tiltaksprogram skal vedtas i alle berørte Fylkeskommuner, jf. plan- og bygningsloven 8-4, og med de særregler som følger av vannforskriften. Forvaltningsplanene skal legges fram for Kongen i statsråd til godkjenning (Kongelig resolusjon) innen utgangen av 2015. Godkjente planer skal være retningsgivende for kommunal og statlig virksomhet og planlegging i vannregionen, og for sektormyndigheters beslutninger i enkeltsaker.

Planene skal gjelde for perioden 2016 -2021, og er den første av i alt tre planperioder fram til og med 2033. Planene skal rulleres hvert 6. år.

Regional plan for vannforvaltning for vannregion Glomma og Grensevassdragene med tilhørende tiltaksprogram er separat utformede dokumenter med svært lik oppbygning. Saksopplysningene presenteres derfor samlet.

Saksopplysninger – fakta

Planenes hovedinnhold

Forslag til Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma og Grensevassdragene skal bestå av følgende deler

1. Regional plan
2. Regionalt tiltaksprogram
3. Regionalt overvåkningsprogram
4. Handlingsprogram

Det er de to første dokumentene som er sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn. De to andre dokumentene er under utarbeidelse.

Regionale planer

De regionale planene for vannforvaltning gir en oversikt over miljøtilstanden og påvirkningene/hovedutfordringene for vannforekomstene i de to regionene. Planene presenterer hvordan vannforekomstene skal nå miljømålene jf. vannforskriften. For at miljømålene skal nås må det gjennomføres en rekke tiltak, og planen sier noe om hvilke tiltak som bør prioriteres i de to regionene basert på lokale behov, nasjonale og regionale mål og forventet utvikling i regionene.

Regionale tiltaksprogram

Tiltaksprogrammene som følger de regionale planene er basert på lokale tiltaksanalyser utarbeidet i vannområdene. Her gis en overordnet prioritering av tiltak som kan være med å danne grunnlag for mer detaljert tiltaksplanlegging av de enkelte tiltaksansvarlige, samt at aktuelle tiltak mot de registrerte påvirkningene på vannforekomstene i regionen presenteres. Det er beregnet kostnader for en del tiltak og sett på effekter og faktorer som påvirker nytten av å gjennomføre tiltak.

Prosessene

Organisering, framdrift og aktiviteter ble fastsatt i planprogram for forvaltningsplan for vannregion Glomma 2016 – 2021 av 24. november 2011. På dette stadiet var Grensevassdragene innlemmet i vannregion Glomma, og det ble utarbeidet et felles planprogram for områdene.

Dokumenter som beskrev de vesentlige vannforvaltningsspørsmålene for vannregion Glomma og de norske delene av vannregion Västerhavet ble sendt ut på høring 01.07-31.12.0212. Dette var en midtveis høring på veien fram til de regionale planene, hvor de viktigste utfordringene, påvirkningsfaktorene og brukerinteressene i de ulike vannområdene ble oppsummert.

I forkant av utarbeidelsen av forslag til regionale planer for vannforvaltning har hvert vannområde utarbeidet lokale tiltaksanalyser. Disse dokumentene beskriver tilstanden og påvirkningene til vannforekomstene i hvert vannområde og foreslår tiltak mot de ulike påvirkningene for at vannforekomstene skal nå de satte miljømålene. De lokale tiltaksanalysene danner grunnlaget for utarbeidelsen av de regionale planene og tiltaksprogrammene.

Den første forvaltningsplanen for vannregion Glomma, «Forvaltningsplan for vannregion Glomma 2010-2015» ble godkjent ved Kongelig resolusjon 11. juni 2010. Den omfattet åtte vannområder/delvannområder, disse rulleres nå inn sammen med de øvrige vannområdene i de nye planene.

Østfold fylkeskommune er utpekt som vannregionmyndighet for vannregionene Glomma og Grensevasdragene. Vannregionmyndigheten har ansvar for å koordinere arbeidet i henhold til frister definert i vannforskriften, samt å legge til rette for en god og oversiktlig planprosess.

Planområdet

I vannregion Glomma er Glommavassdraget med Gudbrandsdalslågen og Mjøsa sentral, men vannregionen omfatter også vassdragene øst for Oslofjorden, Hurumlandet, Indre Oslofjord, Haldenvassdraget og Enningdalselva. Regionen berører et område på 56 246 km² i fylkene Sør-Trøndelag, Oppland, Hedmark, Akershus og Østfold, og består av fjellområder, områder med intensiv landbruksvirksomhet, tradisjonelt kystlandskap, områder med spredt bebyggelse, tettsteder og byer med sterk befolkningsvekst. Regionen er inndelt i 12 vannområder.

Vannregion Västerhavet er en internasjonal vannregion ved at nedbørfeltet strekker seg over både norsk og svensk territorium. De norske delene benevnes Grensevasdragene. På norsk side av riksgrensen består vannregionen av vannområdene Femund- og Trysilvassdraget (Klarälven), Røgden (Norsälven), Byälven og Upperudsälven med arealer i fylkene Sør-Trøndelag, Hedmark, Akershus og Østfold. Arealene strekker seg over et langstrakt område, er geografisk adskilt i fire delområder og innehar alt fra høgfjell og urørt natur til intensive jord og skogbruksområder.

Målet med planene

Målet med planene er å ta vare på vannressursene gjennom:

- en helhetlig vannforvaltning på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer, og med god medvirkning fra allmenne interesser
- at ansvarlige kommuner, fylkeskommuner og sektormyndigheter følger opp forvaltningsplanene gjennom egne planer og vedtak etter eget sektorlovverk
- å unngå forringelse av miljøtilstanden i vassdrag og kystvann

- å oppfylle miljømål (jf. § 4-6 i vannforskriften) og gjennomføre miljøforbedrende tiltak slik det fastsettes for den enkelte elv-, innsjø- og kystvannsforekomst

Dette vil si det samme som at miljømålene som er satt for vannforekomstene jf. § 4-6 i vannforskriften, skal legges til grunn i kommunal, fylkeskommunal og statlig virksomhet og planlegging, jf. vannforskriften § 29, og den offentlige forvaltningen har ansvaret for at miljømålene oppfylles. Planen gir føringer til kommunene i vannregionen, og skal bidra til å gi retningslinjer på tvers av kommune- og fylkesgrensene. Dersom retningslinjene fravikes gir dette grunnlag for å fremme innsigelse etter plan og bygningsloven.

Status på vannet i regionen (miljøtilstand)

Innsjøer, elver eller deler av elver, bekker og havområder benevnes som vannforekomster. Vannforekomstene kan plasseres i fem ulike klasser av økologisk miljøtilstand, «svært god», «god», «moderat», «dårlig» eller «svært dårlig». Data om naturforhold og påvirkninger forteller innenfor hvilken klasse miljøtilstanden til en vannforekomst ligger. Vannforskriftens § 4 definerer minst god økologisk og kjemisk tilstand som miljømål for overflatevann, som innebefatter kystvann, ferskvann og brakkvann.

Blant vassdragene i vannregion Glomma oppfyller 62 % av innsjøene og 54 % av elvene kravene til god økologisk miljøtilstand, jf. vannforskriften, samlet 57 %. Karakteriseringen viser at de fleste vannforekomstene med god miljøtilstand finnes i fjellområdene av regionen. I Grensevassdragene har totalt 76 % av vannforekomstene god eller bedre miljøtilstand.

Det er gjort en vurdering av hvilke vannforekomster som er i risiko for ikke å oppnå eller opprettholde miljømålet om god eller svært god miljøtilstand innen utgangen av planperioden, 2021. Denne risikovurderingen er basert på en samlet vurdering av påvirkninger, dagens miljøtilstand og forventet utvikling fram mot 2021 i hver enkelt vannforekomst. I vannregion Glomma er totalt 44 % av elve- og innsjøvannforekomstene og 90 % av kystvannforekomstene i risiko for ikke å oppnå miljømålet. For Grensevassdragene er totalt 30 % av vannforekomstene satt i risiko.

Hovedutfordringene for vannregion Glomma er knyttet til tilførsel av næringsstoffer (fra landbruk, spredt avløp og utette renseanlegg) til vassdragene, befolkningsutvikling og bygging i tett befolkede områder, samt vannkraftutbygging og oppdemmede vannforekomster. Klimaendringene ansees også som en hovedutfordring i et langsiktig perspektiv. I Grensevassdragene er langtransportert forurensning, vannkraft og oppdemmede vann, og tilførsel av næringsstoffer (fra landbruk og spredt avløp) til vann og vassdrag registrert som de største utfordringene.

Det finnes muligheter for å avvike standard miljømål ved å bruke unntaksbestemmelser som tidsutsettelse (§ 9), mindre strenge miljømål (§ 10), midlertidige endringer (§ 11), ny aktivitet eller nye inngrep (§ 12) og miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF, § 6). Det er også slik at det i noen tilfeller vil brukes strengere miljømål enn vannforskriften. Brukermål i forhold til bading, drikkevannskilder og jordvanning vil være strengere enn god økologisk tilstand.

Vannforekomster som har blitt betydelig endret for å ivareta samfunnsnyttige formål kan defineres i en egen kategori som kalles sterkt modifiserte vannforekomster, SMVF. Vannforskriftens § 5

definerer minst godt økologisk potensial (GØP) og god kjemisk tilstand som miljømål for denne typen vannforekomster. I vannregion Glomma er det foreslått å gi totalt 171 vannforekomster status som SMVF (tre kystvann, 136 elver og 33 innsjøer). I Grensevassdragene er 10 vannforekomster foreslått som SMVF-kandidater.

Det søkes om utsatt frist for måloppnåelse for sammen 188 vannforekomster i vannregion Glomma og 60 vannforekomster for Grensevassdragene, det begrunnes med utilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, mangel på virkemidler og forsinket effekt av tiltak. Mindre strenge miljømål er foreslått benyttet for 14 vannforekomster i vannregion Glomma og ingen i Grensevassdragene. Alle vannforekomstene hvor det er foreslått å benytte mindre strenge miljømål er klassifisert som sterkt modifiserte, og er elvestrekninger som er tørrlagt hele eller deler av året hvor det ikke er aktuelt å fjerne tiltaket som gjør at elven tørrlegges.

Miljømålet for grunnvann defineres som minst god kjemisk og god kvantitativ tilstand. Vurdering av risikoen for ikke å nå miljømålene 15 av totalt grunnvannsforekomster i vannregion Glomma påvirket, og vurdert å være i risiko for ikke å nå god miljøtilstand innen 2021. Ingen grunnvannsforekomster i Grensevassdragene er vurdert å være i risiko. Det vil i første omgang være problemkartlegging som er aktuelt som tiltak, grunnet liten kunnskap om kjemisk tilstand. Det søkes derfor om utsatt frist for å nå miljømålet til 2027.

Tiltak og kostnader

For at vannforekomstene som står i fare for ikke å nå miljømålene må det settes inn tiltak som bidrar til forbedring og/eller gjennomretting av miljøtilstanden. Tiltaksprogrammene er basert på lokale tiltaksanalyser fra vannområdene og skal gi en overordnet prioritering som kan danne grunnlag for mer detaljert planlegging fra de enkelte tiltaksansvarlige.

Vannområdene og sektormyndighetene har foreslått en rekke tiltak for å bedre og opprettholde miljøtilstanden i vannforekomstene. I vannregion Glomma er det til sammen foreslått over 6000 tiltak i vannforekomstene som er i risiko. Dette er tiltak mot påvirkning fra spredt- og kommunalt avløp, avrenning fra jordbruk, forurensning/miljøgifter, fysiske endringer, biologisk påvirkning og langtransportert forurensning. I Grensevassdragene er det foreslått 275 tiltak. Dette er tiltak mot de registrerte påvirkningene forurensning, biologisk påvirkning og fysiske endringer.

Problemkartlegging er foreslått som tiltak i til sammen 456 vannforekomster i vannregion Glomma og 38 vannforekomster i Grensevassdragene.

Det har vært utfordrende å beregne kostnader for alle de tiltakene som er foreslått. I mange tilfeller er det nødvendig med et bedre kunnskapsgrunnlag i tillegg til større utredninger for å beskrive både effekter og kostnader av de foreslåtte tiltakene. For noen av tiltakene og i noen områder er det gjort kostnadsvurderinger. Dette har ført til at kostnadsanslag bare er tilgjengelig for noen tiltak. For tiltak mot påvirkning fra forurensning er det estimert et totalt kostnadstall på nærmere 12 milliarder for vannregion Glomma. I Grensevassdragene er det oppgitt et kostnadstall på 5,18 millioner kroner, dette viser antatt kostnad for 67 av 275 foreslåtte tiltak.

Prioriteringer og avveininger

I utgangspunktet er det slik at alle foreslåtte tiltak i de lokale tiltaksanalysene må gjennomføres dersom miljømålet for vannforekomstene skal nås, men det vil være stort behov for prioriteringer. Den kongelige resolusjonen av juni 2010 legger til grunn at tiltak som er samfunnsøkonomisk lønnsomme skal prioriteres. Der nyttevirkningene er vesentlig mindre enn kostnadene skal unntaksbestemmelsene anvendes. Ved vurdering av miljøforbedrende tiltak er det i tillegg til kostnader nødvendig å ta stilling til effekten og nytten av tiltakene.

Det finnes flere nasjonale og regionale føringer som har innvirkning på prioritering av de foreslåtte tiltakene nevnt i tiltaksprogrammet. Av disse er det kun de nye nasjonale føringene for vannkraft som har påvirket tiltaksprogrammet. Arbeidet med tiltaksprogrammet har ellers i liten grad latt seg påvirke av nasjonale mål og føringer, og andre regionale planer. Tiltakene som er foreslått er de man mener er nødvendig for å nå miljømålene jf. vannforskriften. Planer og føringer kan imidlertid komme til å få betydning for gjennomføring av foreslåtte tiltak eller ha innvirkning på utredning av tiltak som i tiltaksanalysen nå er beskrevet som administrativt tiltak (kartlegge/utrede).

Ulike utviklingstrender i samfunnet kan påvirke vannmiljøet på forskjellige måter, og er viktig å ta hensyn til i vannforvaltningen. Utviklingstrendene i vannregion Glomma og Grensevasdragene er ulike i forhold til planområdenes øvrige geografi og befolkningstetthet. Klimaendringer, befolkningsutvikling, energiproduksjon, næringsutvikling og arealbruk nevnes som viktige faktorer å ta hensyn til i hele eller deler av regionene.

Den samfunnsmessige nytten av å oppnå miljømålene er gevinst i form av renere drikkevann og flere potensielle drikkevannskilder, robuste økosystemer, økt biodiversitet og økt rekreasjonsverdi. Dette kan gi utslag i at folk ferdes mere i naturen, og med mer aktivitet kan dette gi positiv effekt på folkehelsen. Ved rullering av regionale planer vil de regionale planene for vannforvaltning kunne legge føringer der det er relevant innenfor fagtema som verdiskaping, folkehelse, friluftsliv, arealbruk og samferdsel.

Vannregionenes prioriteringer i kommende planperiode er problemkartlegging, vannkraft, spredt og kommunalt avløp, byproblematikk og overvannshåndtering, og landbruk. Mangler på kunnskap om vannkvaliteten i mange vannforekomster gjør det er viktig å prioritere problemkartlegging. Dette gjør at man etterpå kan sette inn de riktige tiltakene for å oppnå god miljøtilstand i vannforekomstene. I forhold til vannkraftutbyggingene har Norges vassdrags- og energidirektorat og Miljødirektoratets foretatt en nasjonal gjennomgang og prioritering av konsesjoner som kan tas opp til vilkårsrevisjon innen 2022. I tillegg til den nasjonale prioriteringen har vannregionen foretatt en lokal prioritering hvor det er utbygginger som ikke har vært vurdert i nasjonal gjennomgang som vannregionen mener bør prioriteres. I forhold til landbruk er det viktig at tilførsler av næringsstoffer fra landbruket til vannforekomstene begrenses i størst mulig grad, her er det viktig at regional plan for vannforvaltning, tiltaksstrategiene og RMP sees i sammenheng slik at man får en helhetlig satsing på miljøtiltak. Det er behov for å rydde opp i spredt avløp i hele regionen. Kommunene er på ulike stadier i denne prosessen. Her forutsettes det at kommunene som ikke har hovedplan for vann- og avløp utarbeider det med en klar plan for sanering/oppgradering av anlegg for spredte utslipp. I dette arbeidet bør det først legges vekt på arbeidet som drenerer til vannforekomster som i dag er i risiko. Det er behov for mange tiltak innen kommunale renseanlegg og kommunalt ledningsnett. Vannregionen mener det er viktig å prioritere arbeid med forbedringer, utbygginger og pålegg i de

områdene som er mest utsatt i forhold til dagens tilstand, men også med tanke på klimaendringer og befolkningsutvikling i årene som kommer. Det er forventet en øking av befolkningen i regionene i årene som kommer, dette vil føre til en fortetning av allerede utbygde områder samtidig med en regulering av nye områder. Dette gir økt press på avløpssystemet og flere tette flater som gir et enda større behov for fordrøyningsområder i forbindelse med overvannshåndtering.

Vannregionmyndigheten foreslår å lage en plan for overvannshåndtering i sentrumsområder.

Mange av de prioriterte tiltakene er innenfor områder hvor det vil oppstå målkonflikter i forhold til andre nasjonale mål. Innen landbruk kan tiltakene føre til at det blir produsert mindre mat for mennesker ved at ikke kornproduksjonen drives for maksimal avling, dette vil så i motsetning til det nasjonale målet om økt matvareproduksjon. For landbruk antas det at det i årene framover vil være en kontinuerlig vurdering av fordelene med miljøtiltak i jordbruket opp mot eventuell ulempe for matvareproduksjon og matvaresikkerhet. En vannføring bedre tilpasset plante- og dyreliv i regulerte elver og innsjøer vill gi et bedre utslag for miljøet, samtidig som det kan føre til en redusert produksjon av elektrisk kraft.

Høringsbrevet

Vannregionmyndigheten nevner spesielt i sitt høringsbrev at de ønsker innspill på følgende spørsmål:

- Er forslaget til forvaltningsplan og tiltaksprogram tydelig på hva som er hovedutfordringene for vannregionen framover?
- Er miljømålene tydelige?
- Gir forslaget til forvaltningsplan og tiltaksprogram et godt grunnlag for å foreta prioriteringer og avveininger for sektormyndigheter og kommuner?
- Er forslaget til forvaltningsplan og tiltaksprogram tydelig med hensyn på hvordan dokumentene vil bli brukt videre i forvaltningen av vann og vannmiljø?
- Er koblingen mellom miljømål og øvrige samfunns mål godt ivaretatt og synliggjort i forslagene til forvaltningsplan og tiltaksprogram?

I høringsbrevet gjøres det også oppmerksom på at det nylig er besluttet å stanse all statlig finansiert kalking av vannforekomster i Hedmark fylke. Sur nedbør som påvirkning og kalking som tiltak i forsurede vannforekomster har vært tema gjennom hele planperioden og er derfor omtalt flere steder i plandokumentene, men vil endres i løpet av høringsperioden. Sur nedbør (langtransportert forurensning) er registrert som en av hovedutfordringene i Grensevassdragene.

Vurderinger

De regionale planene for vannforvaltning er utarbeidet som følge av implementering av EUs rammedirektiv for vann gjennom vannforskriften. Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma og Regional plan for vannforvaltning for de norske delene av Västerhavet skal gjelde for perioden 2016 – 2021. Målet med de regionale planene er å ta vare på og sikre bærekraftig bruk av vannressursene for framtida. Dette skal gjøres ved at kommuner, fylkeskommuner og sektoransvarlige følger opp vannforvaltningsplanene gjennom egne planer og sektorlovverk, at tiltakene som er foreslått for vannforekomstene gjennomføres og at det jobbes med å hindre

forringelse av de vannforekomstene som i dag oppfyller miljømålene. Vannområdeutvalgene mener at planene på en god måte presenterer og forklarer miljømålene ved at vannforskriftens §§ 4-6 er redegjort for, samt at det er satt miljømål for hver enkelt vannforekomst i risiko (vedlegg 1 til planene). Vannområdeutvalgene mener i motsatt fall at planene ikke gir en god forklaring på hvordan dette arbeidet skal implementeres i de daglige forvaltningsoppgavene hos de ulike myndigheter.

De to regionale planene med tilhørende tiltaksprogram har hovedsakelig samme innhold med unntak av forskjeller som følger av de geografiske og størrelsesmessige ulikhetene i de to regionene. Dette fører til at regionene har ulike utfordringer å ta hensyn til, men flere av hovedutfordringene i regionene er allikevel felles. Vannområdeutvalgene mener at planene på en god måte beskriver hovedutfordringene i vannregionene. Vannområdene vil allikevel påpeke at kompleksiteten og omfanget av arbeidet med vannforskriften er en stor utfordring i seg selv og at dette forsterkes med et til dels mangelfullt kunnskapsgrunnlag. Dette er noe vi mener at planen ikke beskriver i særlig grad.

I Grensevassdragene nevnes langtransportert forurensning som en hovedutfordring/påvirkning, dette er i høringsbrevet bemerket ved at det i etterkant av at planen var lagt fram for godkjenning ble kjent at det er besluttet å stanse all statlig finansiert kalking i Hedmark fylke. Og at dette vil føre til endringer i den kommende planen. Vannområdene er opptatt av at de vannforekomstene som tidligere var omfattet av kakkingsprogrammet i Hedmark, eller som er registrert med påvirkning fra sur nedbør følges opp nøye gjennom overvåking.

Nasjonale og regionale mål og føringer er beskrevet i både plandokument og tilhørende tiltaksprogram. Dette er i hovedsak overordnede strategier og det er kun de nasjonale føringene for revisjon av vannkraftskonsesjoner som har hatt betydning i utarbeidelsen av tiltaksprogram. Andre relevante mål og føringer kan komme til å få betydning for gjennomføring av tiltak eller innvirke på utredningene av de foreslåtte tiltakene. Den kongelige resolusjonen av juni 2010 legger til grunn at det er samfunnsøkonomiske tiltak som skal prioriteres. Målkonflikter, hvor gjennomføring av tiltak vil komme i konflikt med andre nasjonale mål, er viktige å ta med i vurderingene. *Planen belyser disse punktene, men det etter vannområdeutvalgenes oppfatning behov for ytterligere presiseringer og avklaringer.*

Det er til sammen foreslått over 6000 tiltak i vannregion Glomma, og 275 tiltak i Grensevassdragene. Problemkartlegging utgjør et viktig tiltak, i tillegg til tiltak mot hovedpåvirkningene. Det er fremdeles mye som bør utredes i forhold til økologisk og kjemisk tilstand i mange vannforekomster. Kostnader er bare beregnet for et fåtall av tiltakene som er foreslått. I mange tilfeller vil det være nødvendig med et bedre kunnskapsgrunnlag i tillegg til større utredninger for å bedre beskrive behovet for, samt effekter og kostnader av ulike tiltak. Dette viser et stort behov for problemkartlegging og gjennomføring av overførbare prosjekter for å kunne se effekter av tiltak, og velge de tiltakene som er mest kostnadseffektive. Plandokumentene peker på hva sektorene bør prioritere i sitt arbeid i kommende planperiode og hvor i regionen man bør rette innsatsen i forhold til vannforvaltningen. Spesifikke tiltak må ytterligere utredes av sektorene der det er snakk om større og kostbare tiltak. Det er viktig at prioriterte tiltak blir fulgt opp av ansvarlige sektormyndigheter i planperioden.

Konklusjon

Den totale vurderingen av planene er at dokumentene utgjør et godt grunnlag og inneholder alle de sentrale delene som skal til for at de skal kunne benyttes i arbeidet mot å nå miljømålene jf. vannforskriften. Det er fremdeles en del ting i dokumentene som kan forbedres slik at planene blir bedre og mer strukturerte. Planene er store og tunge dokumenter og de sentrale delene bør gjøres tilgjengelig i en forenklet versjon, og det bør komme tydelig fram hvordan disse planene skal implementeres i det daglige arbeidet hos ulike myndigheter. Vannområdene vil påpeke at kompleksiteten og omfanget av arbeidet med vannforskriften er en stor utfordring i seg selv og at dette forsterkes med et til dels mangelfullt kunnskapsgrunnlag. Dette er noe vi mener at planene ikke beskriver i særlig grad.

Vannområdene mener at planene ikke er tilfredsstillende når det gjelder prioriteringer. Det oppfattes at det er få nasjonale avklaringer og det kan virke som at kommunene i stor grad er overlatt ansvaret for prioritering og også de økonomiske konsekvensene av dette. Det er viktig at VRM presser på for å få klare nasjonale føringer fra ulike departement og også få klarhet i økonomiske forhold rundt store løft i blant annet vann- og avløpssektoren.

I tillegg ser vannområdeutvalgene behov for økte økonomiske rammer i forhold til tilskuddsordninger for gjennomføring av tiltak i landbruket. Vannområdeutvalgene er av den oppfatning at prioritering og gjennomføring av tiltak avhenger av økonomien hos den ansvarlige. Vannområdeutvalgene støtter seg vider til at det er meget viktig å fortsatt prioritere problemkartlegging i kommende periode.

De største utfordringene i arbeidet med å nå miljømålene jf. vannforskriften er etter vannområdeutvalgenes oppfatning mangel på kunnskap, økonomi/ressurser og uavklarte målkonflikter.